

[Domov](#) > ... > [Družinske Zadeve In Dedovanje](#) > [Otroci Iz Ukrajine – Pravosodno Sodelovanje V Civilnih Zadevah](#)
> [Starševska odgovornost](#)

Starševska odgovornost

Te informativne preglede je pripravila Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah.

Pravila EU o pristojnosti za čezmejne zadeve v zvezi s starševsko odgovornostjo (kot so pravica do varstva in vzgoje ter stikov z otrokom, skrbništvo, namestitev otroka v institucionalno varstvo ali rejništvo) so določena v [uredbi Bruselj IIb](#), pravo, ki se uporablja za zadeve v zvezi s starševsko odgovornostjo, pa ureja [Haaška konvencija o varstvu otrok iz leta 1996](#). Konvencija se uporablja tudi v primerih, povezanih z državami, ki niso članice EU, vendar so pogodbenice Konvencije (kot je Ukrajina).

Pristojnost

Člen 8 [uredbe Bruselj IIa](#)^[1] in člen 7 [uredbe Bruselj IIb](#) določata, da so sodišča ^[2] države članice ^[3] pristojna v zadevah starševske odgovornosti v zvezi z otrokom, ki ima običajno prebivališče v zadevni državi članici v trenutku, ko sodišče začne postopek. Vendar so ukrajinska sodišča še naprej pristojna, če je imel otrok pred razselitvijo običajno prebivališče v Ukrajini. Praviloma sprememba običajnega prebivališča zahteva nekaj časa, sodišče pa mora preveriti, ali so izpolnjeni nekateri pogoji ^[4]. Zato ukrajinski otrok, ki vstopi v EU, nekaj časa verjetno ne bo imel običajnega prebivališča v EU, zaradi česar se člen 8 uredbe Bruselj IIa in člen 7 uredbe Bruselj IIb v številnih primerih ne bosta uporabljala.

Člen 13(2) uredbe Bruselj IIa in člen 11(2) uredbe Bruselj IIb v primerih otrok beguncev ali otrok, ki so razseljeni na mednarodni ravni zaradi nemirov v njihovi državi, določata pristojnost na podlagi države, v kateri se otrok nahaja. Vendar člen 52(2) [Haaške konvencije o varstvu otrok iz leta 1996](#) (ki ga je treba razlagati v povezavi z uvodno izjavo 25 uredbe Bruselj IIb) pojasnjuje, da bi se moralo to pravilo o pristojnosti uporabljati le za otroke, ki so imeli pred razselitvijo običajno prebivališče v eni od držav članic. Če je bilo otrokovo običajno prebivališče pred razselitvijo v tretji državi, kot je Ukrajina, bi se morala uporabljati pravila o pristojnosti iz Haaške konvencije iz leta 1996 v zvezi z otroki begunci in otroki, ki so razseljeni na mednarodni ravni. Ukrajina in vse države članice EU so pogodbenice Haaške konvencije iz leta 1996 ([HCCH | #34 – preglednica stanja](#)).

Člen 6(1) Haaške konvencije iz leta 1996 določa, da so za „otroke begunce in otroke, ki so bili zaradi nemirov v svoji državi razseljeni v drugo državo, [...] pristojni v skladu s prvim odstavkom 5. člena organi države pogodbenice, na ozemlju katere so ti otroci zaradi razselitve“.

Več informacij o uporabi Haaške konvencije o varstvu otrok iz leta 1996 za otroke brez spremstva in otroke, ločene od družine, je na voljo [tukaj](#) in [tukaj](#).

Člena 8 in 9 Haaške konvencije iz leta 1996 kot tudi člen 15 uredbe Bruselj IIa ter člena 12 in 13 uredbe Bruselj IIb določajo, da se lahko pristojnost prenese na sodišče, ki je primernejše za obravnavo zadeve. V sedanjih razmerah bi to lahko zadevalo zaščito otroka iz Ukrajine (na primer če pride v EU brez spremstva), če pristojni organ izve, da ima otrok družinske člane v drugi državi članici. V takem primeru lahko prva država članica zaprosi za prenos pristojnosti, če je otrok posebej povezan z drugo državo članico in če bi bil prenos v otrokovo korist.

Za boljše razumevanje, kako uporabljati uredbo Bruselj IIa oziroma uredbo Bruselj IIb, sta koristna praktična vodnika, ki sta na voljo [tukaj](#).

Pravo, ki se uporablja, in priznavanje

[Haaška konvencija o varstvu otrok iz leta 1996](#) je v primeru vojaške agresije pomemben instrument zaščite otrok, tudi otrok brez spremstva, otrok migrantov, ločenih od družine, in otrok prosilcev za azil. Ukrajina in vse države članice EU so pogodbenice Haaške konvencije o varstvu otrok iz leta 1996 ([HCCH | #34 - preglednica stanja](#)).

Opozoriti je treba, da člen 16(1) Haaške konvencije iz leta 1996 določa, da vprašanje, kdo ima po zakonu starševsko odgovornost za otroka, ureja pravo države, v kateri ima otrok običajno prebivališče, torej ukrajinsko pravo za otroke, ki imajo običajno prebivališče v Ukrajini. Enako velja za dodelitev starševske odgovornosti s sporazumom ali enostranskim aktom (člen 16(2) Haaške konvencije iz leta 1996). Poleg tega se starševska odgovornost na podlagi prava države običajnega prebivališča ohrani, tudi če otrok svoje običajno prebivališče prenese v drugo državo (člen 16(3) Haaške konvencije iz leta 1996). Pravo države otrokovega običajnega prebivališča ureja tudi izvajanje starševske odgovornosti (člen 17 Haaške konvencije iz leta 1996).

Poleg tega člen 23 Haaške konvencije iz leta 1996 določa formalno zakonito priznavanje vseh ukrepov, ki jih sprejme druga država pogodbenica. V skladu s tem bo ukrajinski ukrep, ki spada na področje uporabe Konvencije, samodejno priznan v drugih državah pogodbenicah, ne da bi ga bilo treba formalno priznati. Zato bodo ukrajinski ukrepi ostali veljavni v EU.

Kot je podrobneje pojasnjeno v členu 18 Haaške konvencije iz leta 1996, se lahko starševska odgovornost iz člena 16 Haaške konvencije iz leta 1996 odpravi ali se pogoji za njeno izvajanje spremenijo z ukrepi, sprejetimi na podlagi navedene konvencije.

Člen 15(1) Haaške konvencije iz leta 1996 določa, da „[o]rgani držav pogodbenic pri izvajanju pristojnosti na podlagi določb II. poglavja uporabljajo svoje pravo“, kar pomeni, da pogodbenice v teh primerih uporabljajo svoje nacionalno pravo.

Več informacij o uporabi Haaške konvencije o varstvu otrok iz leta 1996 za otroke brez spremstva in otroke, ločene od družine, je na voljo [tukaj](#) in [tukaj](#).

Sodelovanje med osrednjimi organi

Opozoriti je treba, da na delovanje ukrajinskega osrednjega organa, imenovanega na podlagi [Haaške konvencije o varstvu otrok iz leta 1996](#), vpliva trenutna kriza in je lahko začasno omejeno.

V primerih sodelovanja med osrednjimi organi držav članic (na primer kadar ima otrok, ki je bil nameščen v eni od držav članic, sorojence v drugi državi članici) bi se lahko uporabljala člena 55 in 56 [uredbe Bruselj IIa](#) ali člena 80 in 82 [uredbe Bruselj IIb](#).

Kar zadeva rejništvo, bi lahko bile koristne tudi informacije držav članic na portalu e-pravosodje o tem, kako poteka postopek za čezmejno namestitev, tudi v rejniške družine. Te informacije so na voljo [tukaj](#).

Za boljše razumevanje, kako uporabljati uredbo Bruselj IIa oziroma uredbo Bruselj IIb, sta koristna praktična vodnika, ki sta na voljo [tukaj](#).

Kontaktne podatke osrednjih organov so na voljo v nadaljevanju:

- [Uredba Bruselj IIb](#)
- [Uredba Bruselj IIa](#)
- [Haaška konvencija o varstvu otrok iz leta 1996](#)

Kako lahko pomaga Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah

Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah zagotavlja podporo za izvajanje instrumentov EU na področju civilnega pravosodja v vsakodnevni pravni praksi. Poleg osrednjega organa se lahko obrnete tudi na kontaktno točko mreže v vaši državi članici, ki vam bo pomagala pri specifičnih težavah v čezmejnih zadevah.

Vaša kontaktna točka se lahko na primer pozanima o trenutnem statusu zahteve, pomaga vzpostaviti stik med dvema sodiščema ali poišče kontaktne podatke pristojnega organa v drugi državi članici EU.

[Več informacij o Evropski pravosodni mreži in o tem, kako lahko pomaga](#)

[Kako najdem nacionalno kontaktno točko](#)

Koristne povezave

- Informacije o ukrajinskem pravu
 - [Informacije o ukrajinskem pravu v zvezi z zaščito otrok in mladoletnikov brez spremstva \(256.51 KB - PDF\)](#) [SL](#)
 - [Vprašanja in odgovori o ukrajinskem družinskem pravu \(279.07 KB - PDF\)](#) [SL](#)
 - [Postopek vračanja otrok iz ustanov v Ukrajino \(118.67 KB - PDF\)](#) [EN](#)
 - [Večjezični spletni obrazec za ukrajinske otroke, ki potujejo v Evropsko unijo in ki v njej prebivajo](#). Ta obrazec omogoča ukrajinskim staršem ali zakonitim zastopnikom otroka, ki potuje v Evropsko unijo, da navedejo, kdo je odgovoren za potovanje z otrokom in/ali kdo izvaja starševsko odgovornost za otroka.
- Osrednji organi
 - [Uredba Bruselj IIa](#)
 - [Uredba Bruselj IIb](#)
 - [Haaška konvencija o varstvu otrok iz leta 1996](#)
- Posvetovalna skupina Sveta Evrope za otroke iz Ukrajine
 - [Zbirka o nadnacionalnih postopkih in sodelovanju \(4.07 MB - PDF\)](#) [EN](#)
 - [Informativno gradivo o posvojitvi med vojno v Ukrajini \(3.76 MB - PDF\)](#) [EN](#)
 - [Pregled konteksta – odziv na pobude za posvojitve v izrednih razmerah \(3.63 MB - PDF\)](#) [EN](#)
- [Informativni dopis Haaške konference o mednarodnem zasebnem pravu o otrocih, ki so bili prikrajšani za svoje družinsko okolje zaradi oboroženega spopada v Ukrajini](#)
- [Oddelek o zaščiti otrok na spletni strani Haaške konference o mednarodnem zasebnem pravu](#)
- [Uporaba Haaške konvencije o varstvu otrok iz leta 1996 za otroke brez spremstva in otroke, ločene od družine](#)
- [Obrazložitev poročila o Haaški konvenciji o varstvu otrok iz leta 1996](#)
- [Praktični priročnik o izvajanju Haaške konvencije o varstvu otrok iz leta 1996](#)
- Publikacije Evropske pravosodne mreže (vključno s praktičnima vodnikoma za uporabo uredb Bruselj IIa in Bruselj IIb) so na voljo [tukaj](#).
- [Praktično orodje za skrbnike: Začasna zaščita za otroke brez spremstva, ki bežijo iz Ukrajine](#)

[1] Uredbo Bruselj IIa je s 1. avgustom 2022 nadomestila uredba Bruselj IIb, vendar se uredba Bruselj IIa še naprej uporablja za postopke, ki so se začeli pred 1. avgustom 2022.

[2] V skladu s členom 2(1) uredbe Bruselj IIa in členom 2(2)(1) uredbe Bruselj IIb izraz „sodišče“ zajema vse organe v državah članicah, ki so pristojni za zadeve, ki spadajo na področje uporabe obeh uredb.

[3] Ti uredbi se ne uporabljata za Dansko, ki uporablja podobna pravila o pristojnosti, kot so tista iz Haaške konvencije o varstvu otrok iz leta 1996.

[4] Za razlago pojma „običajno prebivališče“ glej na primer sodbo Sodišča Evropske unije v zadevah [C-523/07](#), [C-497/10 PPU](#), [C-376/14 PPU](#), [C-111/17 PPU](#), [C-512/17](#) in [C-393/18 PPU](#). Za več informacij glej tudi [Praktični vodnik za uporabo uredbe Bruselj IIb](#).

Zadnja posodobitev: 10/06/2025

Stran vzdržuje Evropska komisija. Informacije na teh straneh ne izražajo nujno uradnega stališča Evropske komisije. Komisija ne sprejema nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki, vsebovanimi ali navedenimi v tem dokumentu. Pravila glede avtorskih pravic spletni strani EU so navedena v pravnem obvestilu.